

i Uppsala, Lund, Göteborg och Luleå och till ledare för kurserna i Uppsala och Göteborg föreslagit professor Otto Olsson, Stockholm, för kursen i Lund musikläraren Svante Sjöberg, Karlskrona och för kursen i Luleå musikläraren Simon Holmberg, Kiruna.

Agnes Branting.

In Memoriam.

I den flydda passionstidens sista vecka vigdes Agnes Branting till den sista vilan. Med henne gick en av den svenska kyrkliga textilkonstens pionärer ur tiden. Det torde knappast vara för mycket sagt att ingen samtida svensk under det flydda kvartseklet betytt så mycket som Agnes Branting för den för vårt land ganska egenartade renässansrörelse, som återuppväckt intresset för den liturgiska skruden. Hennes namn har stått såsom ett program. Hon blev en ledare ej blott för den av henne grundade paramentanstalten Licium, utan i mycket för hela denna rörelse. Detta hade sin orsak i hennes stora beläsenhet inom den textila konsten och hennes grundliga kunskap i de många frågor som sammanhånga med det praktiska utövandet av denna konst. Av oskattbar betydelse har det varit att hon målmedvetet anknöt till och trängde in i den kyrkliga traditionen och att hon kraftigt hävdade nödvändigheten av att använda endast det bästa material.

A. A.

Handboksändringarna.

GENOM kungörelse av den 7 mars har Kungl. Maj:t godkänt de förändringar i gällande kyrkohandbok, som förra höstens Kyrkomöte beslutade, och medgivit deras tillämpande från och med första söndagen efter påsk, den 27 april 1930.

Den första av dessa ändringar gäller predikotexterna. I enlighet med den nya ordningen kan stundom första och andra årgångens aftonsångstexter tagas till utgång för högmässopredikan dock icke på högtidsdagar. Förändringen avser givetvis icke kyrkor, varest aftonsång förrättas. Den härmed givna tillåtelse torde kunna förväntas bliva av största betydelse för präster med duplikationsskyldighet.

Ändringarna i högmäsoordningen — i handbokens första kapitel — avse en förflyttning av kungörandet om äktenskapscertifikat och lysning till äktenskap andra och tredje gångerna från den nuvarande platsen efter predikan till platsen för kungörelserna efter gudstjänsten. En i stora församlingar efterlängtd reform, som man vill hoppas skall innebära första steget till ett snart avlägsnande av all kungörelseläsning vid predikoakten.

Den viktigaste ändringen i högmässan utgöres av ett tillägg av två allmänna kyrkoböner, hämtade ur det sista handboksförslaget. Den första av de nya kyrkobönerna — uppbyggd efter gammalkyrkliga motiv — är avsedd att användas under den festliga delen av kyrkoåret på sö- och helgdagar, då icke litanian skall brukas. — Den senare bönen skall brukas — till omväxling med den gamla — under den övriga delen av kyrkoåret. Av Litanian har meddelats en förkortad form att brukas under passionstiden utom på botdag och långfredag.

Så allmänt känt och så ofta betygat som behovet av nya formulär vid Allmänna Kyrkobönen är, måste tillägget hälsas med tillfredsställelse. Särskilt för den präst för vilken duplikation är söndaglig skyldighet är den växlingens möjlighet som nu erbjudes tacknämlig. Tacknämlig är ock den ansats till hänsystagande inför kravet på detempore-bestämda alternativ, som den sista handboksändringen innebär på denna punkt. För kyrkoårets olika tider erbjuda sig f. n. alltså fyra alternativ som — om ock direkta föreskrifter därom saknas — lämpligen torde böra fördelas på följande sätt: Från Advent till och med Sexagesima och påsk — pingst: den fornkyrkliga bönen; för passionstiden: litanians kortare eller längre form; för Trinitatis den andra nya kyrkobönen och den gamla, varvid dock hänsynen till församlingen torde bjuda att växlingen ej blir godtycklig utan åtminstone för den enskilda församlingskyrkan fast: exempelvis så att den nya bönen brukas intill Tacksägelsedagen och den gamla bönen därefter intill kyrkoårets slut. Fråga torde väl ock vara om ej för tiden efter Trettondedagen intill Fastan, bruket av den gamla kyrkobönen vore att föredraga, samt att de båda sista böndagarna borde utmärkas genom den nya fornkyrkliga bönen.

I fråga om den senare föreligger emellertid en brist, i det att stadfäst musik saknas till församlingens responsum: "Hör oss, milde Herre Gud!" Givetvis bör alldeles icke c-moll-litanians responsum komma i fråga till användning här. Detta skulle innebära ett genombrytande av den detemporeprincip, vars tillämpning i vår mässmusik icke kan uppgivas. Det som — musikaliskt sett — hör hemma under fastan kan icke samtidigt göra tjänst under kyrkoårets största fester. Utom församlingens responsum borde även börens inledande åkallan och dess högstämmda avslutande

ord kunna sjungas. Här nedan meddelas en på äldre temata uppbyggd musikalisk utgestaltning av dessa delar:

(1.) *Prästen:*

He - li - ge Her - re Gud, he - - li - ge star - ke Gud, he - li - ge,
barm - här - ti - ge Fräl - sa - re, du e - - - vi - ge Gud.

Förs.:

Hör oss, mil - - de Her - - re Gud.

Prästen:

Du vår Gud är vär-dig att mot - ta - ga pris och ä - ra och makt

Förs.:

från e - vig - het till e - vig - het. A - - - men.

Med den handboksändring, som nu åstadkommits, har egentligen den princip frångåtts, som en gång godtogs av 1923 års kyrkomöte: nämligen att handboksändringar icke borde ske i etapper utan att omstöpnigen av hela handboken borde ske på en gång. Det kan nog förebäras skäl för både den ena och den andra uppfattningen. De partiella ändringarna göra övergångarna mjukare och kunna lättare genomföras; emot den stora handboksreformen kommer en mobiliserad konservatism att stå, som dock låter sig övertalas när ändringarna utbjudas portionsvis. Å andra sidan skapa dessa ständiga småändringar i församlingarna en känsla av osäkerhet och ovisshet, som är långt ifrån nyttig. Därtill kommer att de partiella reformerna ej bli så väl avvägda och gärna föra med sig otypligheter i handbokens uppställning — varför placeras exempelvis Litanian i kap. 2 men de tre andra alternativen för Allmän Kyrkobön i kap. 1 under högmässan? — liksom ock bristande tydlighet i anvisningarna för de olika momentens användning och utförande. En enhetlig överarbetning av Handboken kan näppeligen i längden undvaras.

Arthur Adell.